

Respons

Armenia: Etniske armenere fra Syria

- Får armenere fra Syria armensk statsborgerskap?
- Hvilke kriterier er knyttet til erverv av statsborgerskap for armenere fra Syria?
- Blir armenere fra Syria utsatt for diskriminering eller forfølgelse i Armenia?
- Blir armenere fra Syria bosatt i Nagorno-Karabakh?
- Mottar armenere fra Syria praktisk bistand til bolig eller arbeid?

Får armenere fra Syria armensk statsborgerskap?

Om lag 17 000 syriske borgere, hovedsakelig av armensk opprinnelse, har ifølge armenske myndigheter kommet til Armenia siden starten på borgerkrigen i Syria i 2011. Av disse har rundt 13 000 personer bosatt seg i Armenia per juni 2015 (UNCHR u.å.). Den armenske avisen The Armenian Weekly skrev i 2014 at cirka 5000 av de ankomne – et noe høyere anslag sammenlignet med hva som kan utledes av UNHCRs tall - har forlatt Armenia, tilbake til Syria, til Europa eller andre områder som asylsøkere (Balkhian 2014).

Ankomsten av etniske armenere fra Syria til Armenia begynte for alvor i 2012, men avtok fra midten av 2013, blant annet som følge av at flyforbindelsen mellom Jerevan og Aleppo ble innstilt. UNHCR mente i 2014 at den igjen ville kunne øke, avhengig av utviklingen i Syria og Libanon, der mange etniske armenere fortsatt befinner seg (Sveriges utenriksdepartement 2014).

Ikke alle armenere fra Syria har reist til Armenia. Det antas at om lag 15 000 har reist til Libanon, om lag 2000 til Jordan og om lag 8000 til vestlige land (Zolyan 2015).¹

Historisk har Syria hatt en av de eldste armenske diasporagruppene i verden. Armenere skal ha bodd i Syria lenge før folkemordet i 1915. Flere hundre tusen armenere kom til Armenia i 1915 etter at tyrkiske myndigheter deporterte armenere til leire i ørkenen nær den syriske

¹ Det er vanskelig å vite hvor mange armenere som fortsatt bor i Syria i dag. Tallene varierer. I en artikkel av den armenske historikeren Mikayel Zolyan (Zolyan 2015) opplyser en kilde at det befinner seg om lag 5000 familier, mens en annen oppgir at det dreier seg om rundt 15 000 personer. Det anslås at det fortsatt bor et sted mellom 7000 og 10 000 armenere i Aleppo.

byen Deir ez-Zor. Blant de som overlevde, var det mange som slo seg ned i Syria. Frem til starten på den syriske borgerkrigen i 2011 antas det at det bodde et sted mellom 60 000 og 100 000 etniske armenere i Syria. De fleste var bosatt i Aleppo, men mange skal også ha bodd i andre syriske byer som Damaskus, Homs, Latakia og Qamishli (Zolyan 2015).

Mange etniske armenere fra Syria som har kommet til Armenia, hadde armensk statsborgerskap ved ankomst. Siden Armenia fra 2007 har tillatt dobbelt statsborgerskap, har det armenske konsulatet i Aleppo innvilget armensk statsborgerskap til etniske armenere, og mange har således skaffet seg armenske pass der. De fleste av disse har hatt dobbelt statsborgerskap (Lifos 2014, s. 10-11).

Av de som ankommer Armenia og som ikke har et armensk statsborgerskap fra før, er det få som har søkt om asyl (mindre enn 10 %). Dette har etter alt å dømme sammenheng med at etniske armenere fra andre land kan søke om statsborgerskap i Armenia på en forenklet måte. De har derfor ikke behov for å søke om asyl (Lifos 2014, s. 11). De har også mulighet til å søke om en 10-års oppholdstillatelse, som også er en utvidet rettighet til personer av armensk herkomst (Zolyan 2015).

Hvilke kriterier er knyttet til erverv av statsborgerskap for armenere fra Syria?

Ulike kilder, blant annet det svenske utenriksdepartementet (2014), opplyser at armenske myndigheter har en generøs holdning til armenske syrere som søker seg til Armenia. Dette gjelder for øvrig også for etniske armenere fra andre land. Det handler i stor grad om å øke antallet innbyggere etter den store utflyttingen fra Armenia, særlig de siste 20-25 årene etter Sovjetunionens oppløsning.

Armenske myndigheter opplyste i en pressemelding i mai 2015 at 13 266 personer fikk armensk statsborgerskap i 2014. Av disse var 3613 armenere fra Syria (Armenpress 2015).

Proessen med å søke armensk statsborgerskap for etniske armenere (fra Syria eller andre land) er forenklet. Dette innebærer at de er fritatt for kravene (som gjelder alle andre enn etniske armenere) om at man må ha bodd tre år i Armenia forut for søknadstidspunktet, at man må beherske det armenske språket og kjenne innholdet i Armenias grunnlov. Når det gjelder dokumentasjonskrav, kreves det at det legges frem dokument som bekrefter armensk etnisitet, pass, fødselsattest og eventuelt ekteskapsattest og fødselsattest for barn (Tundarc u.å.).

Dåpsattest der søkerens eller foreldrenes armenske etnisitet fremgår, kan brukes for å dokumentere armensk etnisitet. Fødselsattest kan også brukes for å dokumentere armensk etnisitet dersom etnisitet fremgår av attesten. Også fødselsattest til en av foreldrene og besteforeldre kan brukes. Videre kan fødselsattest til søsken av samme foreldre brukes, dersom den inneholder opplysninger om etnisk tilhørighet. I slike tilfeller må det legges ved tilleggsdokumentasjon som bekrefter slektskapet, utstedt av rette myndigheter. Eksempel på slik dokumentasjon er pass eller papirer som bekrefter bosted/folkeregister der armensk etnisitet fremgår (Tundarc u.å.). Dersom søker kommer fra land der etnisk tilhørighet ikke framkommer av fødselsattesten, kan utskrift fra folkeregisteret med opplysninger om søkers etniske tilhørighet, brukes (vestlig ambassade i Russland, e-post september 2009).

Dersom man ikke har dokumentasjon som bekrefter armensk etnisitet, må man forklare hvorfor i et eget brev. Ifølge kanadiske utlendingsmyndigheter må man i slike tilfeller også legge ved et eget brev fra en armensk kirke som bekrefter at personen er etnisk armener. En

Respons Armenia: Etniske armenere fra Syria

armensk myndighetsperson forklarte til kanadiske utlendingsmyndigheter at de armenske kirker har registre over medlemmer og at dette kan være en løsning for personer, som for eksempel armenere fra Syria, som eventuelt ikke kan fremskaffe kopi av dåpsattest/fødselsattest. Kanadiske utlendingsmyndigheter har ikke lyktes i å finne ut mer om brevene som utstedes av armenske kirker (IRB 2013). En vestlig ambassade i Russland (e-post september 2015) som har vært i kontakt med den armenske ambassaden i Russland, opplyser at i tilfeller der man ikke har dokumentasjon på etnisitet, gjøres en helhetsvurdering basert på søkerens egne opplysninger om familie, historikk, mv. Slike vurderinger er i stor grad basert på skjønn.

Blir armenere fra Syria utsatt for diskriminering eller forfølgelse i Armenia?

Landinfo har gjort søk i åpne kilder og ikke funnet rapporter om alvorlige overgrep mot armenere fra Syria eller informasjon som vitner om at diskriminering er et generelt problem.

Arbeidsledigheten i Armenia er høy. Fattigdom er en av årsakene til at mange armenere fra Armenia har emigrert de siste 25 årene. Det anslås at om lag en million mennesker forlatt landet siden 1991. Mange, særlig menn, har reist til Russland for å jobbe. Det er rapportert om misnøye og skepsis blant armenere til at det kommer mange nye mennesker til landet, som igjen skaper en frykt for at det blir enda vanskeligere å få jobb (Zolyan 2015; Schwartzstein 2015).

Arbeidsledighet er utbredt blant armenere fra Syria. Men en del har satt i gang små bedrifter, som for eksempel matlaging/catering, restauranter, matbutikker som selger arabiske varer (Nigmatulina 2015).

Historisk sett har armenere i Syria imidlertid vært relativt velstående. Mange hadde tidligere gode jobber, som leger og ingeniører, og mange drev egne virksomheter. Selv om mange har tapt mye av sine ressurser i forbindelse med krigen, er en del av de ankomne bemidlet og har bedre levestandard enn lokalbefolkningen. Dette har bidratt til å skape gnisninger og sinne blant noen i lokalbefolkningen (Zolyan 2015; Grigoryan 2014).

En undersøkelse foretatt blant et utvalg armenere fra Midtøsten (Libanon, Syria og Irak) som har flyttet til Armenia, viser at de fleste (77 %) har høyere utdanning. 68 % av de spurte var i jobb før de dro fra sitt hjemland, og 59 % av de spurte hadde fått ansettelse i Armenia.² 18 % hadde startet en virksomhet. Når det gjaldt bolig, svarte 36 % at de leide leilighet, mens 32 % eide leilighet. Flertallet av de spurte var ikke helt nyankomne, men hadde kommet i løpet av de siste ti årene og har således hatt mer tid på å etablere seg. Resultatene i undersøkelsen sier likevel noe om at det over tid er mulig å få seg jobb og bolig (Balayan m.fl. 2013).

Språkforskjeller kan gjøre det vanskeligere for armenere fra Syria å integrere seg i samfunnet og for å få jobb. Armenere fra Syria snakker såkalt vest-armensk, som skiller seg fra øst-armensk som armenere i Armenia snakker. Den samme undersøkelsen nevnt over viser imidlertid at 59 % mente at språk ikke bød på problemer, 36 % mente det bød på problemer og 5 % mente det var svært problematisk. Russisk er fortsatt et språk som høres og snakkes i Armenia og som armenere fra Syria ikke behersker.

² Utvalget bestod av 22 personer. Flertallet var menn, 45 % var under 30 år, mens 55 % over 30 år (Balayan m.fl. 2013).

Blir armenere fra Syria bosatt i Nagorno-Karabakh? Hvordan er sikkerhetssituasjonen for sivile i Nagorno-Karabakh?

Landinfo er kjent med at det er armenere fra Syria som er bosatt i Nagorno-Karabakh. Antallet er usikkert; kilder operer med ulike tall. Tallet overstiger antakeligvis ikke mer enn drøye hundre personer (Zolyan 2015; Mkrtchyan 2013). Disse har sannsynligvis jobbet i jordbruksnæringen, og det antas at de er fra rurale områder i Syria, slik som Kessab og Qamishli. Det er lite trolig at særlig flere armenere fra Syria vil bosette seg i Nagorno Karabakh, som følge av at de fleste kommer fra urbane områder som Damaskus og Aleppo (Zolyan 2015). Per 2013 bodde de fleste i sørvestlige deler av Karabakh: i Berdzor, i Kovsakan og i Ishkanadzor i Kashatag-regionen. I intervjuer med armenere fra Syria bosatt i Nagorno Karabakh (Mkrtchyan 2013; Ghazaryan & Sultanova 2013), uttrykket flere misnøye med boforhold, mulighet til å få seg jobb og generelt vanskelige kår, i tillegg til at myndighetene ikke har innfridd lovnader. Andre var mer optimistiske. Myndighetene derimot mente at det er mange eksempler på at diaspora armenere har klart seg bra i området.

Det var krig mellom Aserbajdsjan og Armenia fra 1992 til 1994 om det omstridte området Nagorno-Karabakh. Siden våpenhvilen i 1994, har Armenia hatt kontrollen over området. Det siste året har 20 soldater blitt drept i brudd på våpenhvilen. Dette er primært på grensen mot Aserbajdsjan. Slike hendelser har også skjedd i tidligere år, men det har skjedd hyppigere det siste året.³

Når det gjelder drepte og skadde, er det i all hovedsak soldater som blir rammet av sikkerhetshendelser. Sivile rapporterer om usikkerhet og bekymringer knyttet til at det har vært en økning i sikkerhetshendelser, blant annet redsel for snikskyttere, miner, mv.

Det er primært lokalbefolkningen i grenseområdene og de som befinner seg i nærheten til hendelsene, som blir mest påvirket. For noen går det også utover muligheten til å drive jordbruk. Landinfo ser svært sjelden rapporteringer om drepte sivile som følge av våpenhvilebrudd.

Mottar armenere fra Syria praktisk bistand til bolig og arbeid?

Ifølge flere kilder som ble intervjuet i Armenia av svenske utlendingsmyndigheter i forbindelse med en tjenestereise i 2013, er støtten fra armenske myndigheter til nyankomne fra Syria svært begrenset (Lifos 2014, s. 11-13).

Levekårene deres avhenger av hvor mye midler de selv har. Det synes ikke å være noen systematisk bistand fra armenske myndigheter når det gjelder økonomisk hjelp til å skaffe bolig (Chikalova 2014). Avisen The Armenian Weekly skrev i 2014 at mer enn 70 % ikke har hatt anledning til å kjøpe seg bolig, og at boligsituasjonen har vært det største hinderet for integrering av armenere fra Syria i det armenske samfunnet. Prisnivået synes å være den største utfordringen.

Armenske myndigheter har satt i gang noen byggeprosjekter for hus til hjemvendte armenske syrere. Prosjektet «New Aleppo» i regionen Aragatsotn, som skulle huse mer enn 5000 syrisk-armenske familier, har blitt så dyrt at myndighetene har trukket seg ut og kommersielle

³ Folkerettslig sett er Nagorno-Karabakh fortsatt en del av Aserbajdsjan, og det er heller ikke godkjent som egen stat av noen land, heller ikke av Armenia. Nagorno-Karabakh har stor grad av indre selvstyre og fungerer som egen stat. Foruten språklig og kulturelt, har det militært og økonomisk nære bånd til Armenia.

aktører overtatt. Leilighetene er så dyre at en del av de som har råd, heller skal ha foretrukket å kjøpe i Jerevan (Zolyan 2015). Den armenske katolske kirken har bistått med noe støtte til bolig, og den østerrikske regjeringen har bevilget penger, gjennom det østerrikske Røde Kors, som støtte til leie av boliger for armenske syrere (Balkhian 2014).

De som ønsker å starte egen virksomhet kan få hjelp fra Support Centre for Small and Medium Businesses, som er en myndighetsorganisasjon som gir små lån. Beløpet er ikke stort, men nok til å starte en bedrift. De vanligste av slike prosjekter har vært små restauranter, matboder, bilverksteder eller frisørsalonger (Zolyan 2015).

De fleste armenere fra Syria har som nevnt fått innvilget statsborgerskap og ikke søkt om asyl/flyktningsstatus (Chikalova 2014). Personer som kommer til Armenia som armenske statsborgere, eller som blir statsborger etter ankomst, faller de jure utenfor UNHCRs mandat. Uavhengig av deres legale status i Armenia, behandler UNHCR personer som har flyttet fra Syria til Armenia som «personer i en flyktningslignende situasjon» som følge av at de fremdeles anses å ha behov som følge av flukten (Lifos 2014, s. 12, 13). UNHCR og andre NGOer bidrar med ulike prosjekter, blant annet til midlertidig husvær, jobbtrening, mikro-lån og juridisk assistanse. Det er likevel i stor grad opp til de returnerte armenske syrerne å finne en måte å klare seg på. Det rapporteres om at mange blir motløse fordi de er helt avhengige av økonomisk bistand for å klare seg (Nigmatulina 2015).

Barn av armenere fra Syria går hovedsakelig på vanlige armenske skoler (Lifos 2014, s. 12). Det er et tilbud for armenske syrere ved det amerikanske universitetet i Armenia. Universitetet tilbyr kurs i blant annet engelsk slik at studenter lettere kan starte ved universitetet, men har lange ventelister og mangler ressurser (American University of Armenia u.å.). Den armenske regjeringen satte i gang et program som skal gjøre det lettere for elever i videregående skole å komme inn i det armenske skolesystemet.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- American University of Armenia (u.å.). *AUA for Syrian Armenians*. California/Jerevan: American University of Armenia. Tilgjengelig fra <http://aua.am/aua-for-syrian-armenians/> [lastet ned 23. november 2015]

Respons Armenia: Etniske armenere fra Syria

- ArmenPress (2015, 26. mai). Over 3 thousand Syrian-Armenians received Armenian citizenship in 2014. *ArmenPress*. Tilgjengelig fra <http://armenpress.am/eng/news/806784/over-3-thousand-syrian-armenians-received-armenian-citizenship-in-2014.html> [lastet ned 16. november 2015]
- Balayan, A., Gakavyan, A. & Mejlumyan, A. (2013). *The Depopulation Crisis in Armenia*. Yerevan: Russian-Armenian (Slavonic) University/Yerevan State University/Hrayr Maroukhian Foundation. Tilgjengelig fra http://www.depop.am/wp-content/uploads/2013/11/THE-DEPOPULATION-CRISIS-OF-ARMENIA_THE-KOLOLIAN-FOUNDATION_EN_Oct2013.pdf [lastet ned 20. november 2015]
- Balkhian, S. (2014, 14. januar). The housing conundrum: Syrian Armenians in Armenia. *The Armenian Weekly*. Tilgjengelig fra <http://armenianweekly.com/2014/01/14/the-housing-conundrum-syrian-armenians-in-armenia/> [lastet ned 23. november 2015]
- BBC News (2015, 23. april). Why Armenia is welcoming Syrian Armenians. *BBC News*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-32438128> [lastet ned 23. november 2015]
- Chikalova, L. (2014, 3. desember). Struggles of Armenian repatriates from Syria. *US Middle-East Youth Network*. Tilgjengelig fra <https://www.usmeyouthnetwork.org/2014/12/struggles-of-armenian-repatriates-from-syria/> [lastet ned 23. november 2015]
- Ghazaryan, B. & Sultanova, S. (2013, 14. januar). Karabakh offers new home to Syrian Armenians. *IWPR*. Tilgjengelig via Ecoi.net https://www.ecoi.net/local_link/235212/358038_de.html [lastet ned 24. november 2015]
- Grigoryan, M. (2014, 1. mai). Armenia: Some Syrian Refugees Want to Leave. *Eurasianet*. Tilgjengelig fra <http://www.eurasianet.org/node/68332> [lastet ned 20. november 2015]
- IRB, dvs. Immigration and Refugee Board of Canada (2013, 11. oktober). *Armenia and Syria: Procedure for Syrians of Armenian origin to obtain Armenian citizenship from other countries, such as Canada*. Ottawa: IRB. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/52af02c54.html> [lastet ned 16. november 2015]
- Lifos (2014). *Det armeniska asylsystemet och mottagandet av etniska armenier från Syrien*. Norrkøping: Migrationsverket. Tilgjengelig fra <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=32029> [lastet ned 13. november 2015]
- Mkrtchyan, G. (2013, 30. juli). Homeland, but not "Home": Syrians finding it hard to settle in Karabakh. *ArmeniaNow*. Tilgjengelig fra https://www.armenianow.com/society/47851/syrian_armenians_kashatagh_nagorno_karabakh_resettlement [lastet ned 24. november 2015]
- Nigmatulina, A. (2015, 20. april). Syrians in Armenia: Not Just Another Refugee Story. *AlJazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2015/04/syrians-armenia-refugee-story-150412132753714.html> [lastet ned 20. november 2015]
- Sveriges utenriksdepartement (2014). Syriska armenier i Armenien. Norrkøping: Migrationsverket. Tilgjengelig via Lifos <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=32702> [lastet ned 23. november 2015]
- Schwartzstein, P. (2015, 27. juli). Syrian refugees in Armenia 'stumble from one crisis to another'. *Almonitor*. Tilgjengelig fra <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/07/syrians-displaced-armenia-origin-situation.html#> [lastet ned 17. november 2015]
- Tundarc (u.å.). *Necessary documents for acquiring Armenian citizenship?* Jerevan: Tundarc. Tilgjengelig fra <http://tundarc.am/wp/?p=3576> [lastet ned 17. november 2015]
- Zolyan, M. (2015, 15. oktober). Refugees or repatriates? Syrian Armenians return to Armenia. *Open Democracy*. Tilgjengelig fra <https://www.opendemocracy.net/od-russia/mikayel-zolyan/refugees-or-repatriates-syrian-armenians-return-to-armenia> [lastet ned 20. november 2015]
- UNHCR (u.å.). *UNHCR in Armenia*. Yerevan: UN in Armenia. Tilgjengelig fra <http://www.un.am/en/agency/UNHCR> [lastet ned 24. november 2015]

Respons Armenia: Etniske armenere fra Syria

Muntlige kilder

- Vestlig ambassade i Russland, e-post september 2009, september 2015.

© Landinfo 2015

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.